

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
คณะผู้วิจัย	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ง
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 หลักการและเหตุผล	
1.2 วัตถุประสงค์	
1.3 ระเบียบวิธีวิจัย	
1.4 ขอบเขตงานศึกษาวิจัย	
1.5 กรอบแนวคิดการศึกษาวิจัย	
1.6 ขั้นตอน และวิธีการดำเนินการ	
บทที่ 2 แนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	13
2.1 หลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อม.....	13
2.1.1 ทฤษฎีของกฎหมายระหว่างประเทศที่เป็นพื้นฐานให้กับพัฒนาการของประเด็นสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อม.....	13
2.1.1.1 ความเข้าใจคำว่า “สิทธิมนุษยชน”.....	13
2.1.1.2 ความเข้าใจคำว่า “สิทธิในสิ่งแวดล้อม”.....	27
2.1.2 ตราสาร Soft Law ระหว่างประเทศที่วางหลักการสากลกว้างๆ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม.....	28
2.1.2.1 ปฏิญญาสตอกโฮล์ม.....	29
2.1.2.2 ปฏิญญาริโอ.....	30
2.1.3 บทบาทของตราสาร Soft Law ด้านสิ่งแวดล้อมต่อพัฒนาการทางแนวคิดในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม.....	31
2.1.3.1 บทบาทของตราสาร Soft Law ระหว่างประเทศต่อพัฒนาการด้านสิทธิเชิงเนื้อหา.....	32
2.1.3.2 บทบาทของตราสาร Soft Law ต่อพัฒนาการด้านสิทธิเชิงกระบวนการ.....	38
2.1.3.3 บทบาทของตราสาร Soft Law ต่อพัฒนาการด้านบทบาทและสิทธิของชนพื้นเมือง (Indigenous Peoples).....	44
2.1.4 อนุสัญญาต่างๆ ในฐานะ Hard Law ทั้งที่ประเทศไทยเป็นและไม่เป็นภาคี ที่มีประเด็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม.....	47

2.2	ประเด็นที่ยังมีข้อถกเถียงในทางวิชาการ.....	51
2.2.1	สิทธิในสิ่งแวดล้อมในฐานะสิทธิมนุษยชนโดยเอกเทศ.....	51
2.2.2	สิทธิในสิ่งแวดล้อมในฐานะสิทธิร่วมกันของประชาชน (Collective Right) หรือเป็นเพียงสิทธิเชิงปัจเจกบุคคล (Individual Right).....	52
2.2.3	การแปรรูปสิทธิมนุษยชนมาสู่การเป็นสิทธิในรัฐธรรมนูญ: กรณีของสิทธิในสิ่งแวดล้อม.....	56
2.2.4	กลุ่มคนหรือชุมชนกับการเป็นผู้ทรงสิทธิมนุษยชน: กรณีของสิทธิชุมชน.....	59
บทที่ 3	การศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการบังคับใช้สิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมขององค์การระหว่างประเทศระดับภูมิภาค.....	65
3.1	การบังคับใช้สิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมขององค์การระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนแห่งภูมิภาคยุโรป.....	65
3.1.1	อนุสัญญาแห่งยุโรปว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน.....	65
3.1.2	ศาลสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรป.....	68
3.1.3	คำพิพากษาของศาลสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรปที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อม.....	69
3.2	การบังคับใช้สิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมขององค์การระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนแห่งภูมิภาคอเมริกา.....	76
3.2.1	ศาลสิทธิมนุษยชนแห่งภูมิภาคอเมริกา.....	76
3.2.2	คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน และคำพิพากษาของศาลสิทธิมนุษยชนแห่งภูมิภาคอเมริกาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อม.....	77
3.3	การบังคับใช้สิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมขององค์การระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนแห่งภูมิภาคแอฟริกา.....	83
3.3.1	กฎบัตรแอฟริกันว่าด้วยสิทธิประชาชนและมนุษยชน.....	83
3.3.2	คณะกรรมการแอฟริกันว่าด้วยสิทธิประชาชนและสิทธิมนุษยชน.....	84
3.3.3	ศาลสิทธิประชาชนและสิทธิมนุษยชนของภูมิภาคแอฟริกา.....	84
3.3.4	คำวินิจฉัยของศาล/คณะกรรมการแอฟริกันว่าด้วยสิทธิประชาชนและสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อม.....	85
บทที่ 4	การนำสิทธิมนุษยชนและสิทธิในสิ่งแวดล้อมมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ.....	87
4.1	ประสบการณ์การนำสิทธิมนุษยชนและสิทธิในสิ่งแวดล้อมมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศในยุโรปบางประเทศ.....	88
4.1.1	ประเทศที่นำเรื่องสิทธิในสิ่งแวดล้อมมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ.....	88

4.1.2	ประเทศที่ไม่ได้บัญญัติว่าเป็นสิทธิในสิ่งแวดล้อม แต่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญว่าเป็นสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี.....	90
4.1.3	ประเทศที่บัญญัติเป็นสิทธิเชิงกระบวนการไว้ในรัฐธรรมนูญ.....	91
4.1.4	ประเทศที่บัญญัติเป็นหน้าที่ของประชาชนในการปกป้องสิ่งแวดล้อมไว้ในรัฐธรรมนูญ.....	93
4.1.5	ประเทศที่บัญญัติเป็นหน้าที่ของรัฐในการปกป้องสิ่งแวดล้อมไว้ในรัฐธรรมนูญ.....	93
4.2	ประสบการณ์การนำสิทธิมนุษยชนและสิทธิในสิ่งแวดล้อมมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศในอเมริกาบางประเทศ.....	95
4.2.1	ประเทศที่นำเรื่องสิทธิในสิ่งแวดล้อมมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ.....	95
4.2.2	ประเทศที่ไม่ได้บัญญัติว่าเป็นสิทธิในสิ่งแวดล้อม แต่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญว่าเป็นสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี.....	96
4.2.3	ประเทศที่บัญญัติเป็นสิทธิเชิงกระบวนการไว้ในรัฐธรรมนูญ.....	97
4.2.4	ประเทศที่บัญญัติเป็นหน้าที่ของประชาชนในการปกป้องสิ่งแวดล้อมไว้ในรัฐธรรมนูญ.....	97
4.2.5	ประเทศที่บัญญัติเป็นหน้าที่ของรัฐในการปกป้องสิ่งแวดล้อมไว้ในรัฐธรรมนูญ.....	98
4.3	ประสบการณ์การนำสิทธิมนุษยชนและสิทธิในสิ่งแวดล้อมตาม The Bunjul Charter มาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศในแอฟริกาบางประเทศ.....	98
4.3.1	ประเทศที่มีการนำคำจำกัดความ Satisfactory Environment Favorable to Development ไปนิยามในรัฐธรรมนูญ.....	98
4.3.2	ประเทศที่ไม่ได้นำคำจำกัดความ Satisfactory Environment Favorable to Development ไปนิยามในรัฐธรรมนูญ แต่นำไปเขียนไว้ในกฎหมายภายในประเภทอื่น.....	102
บทที่ 5	ประสบการณ์การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย.....	103
5.1	ประสบการณ์การนำสิทธิมนุษยชนและสิทธิในสิ่งแวดล้อมมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศไทย.....	103
5.1.1	การนำประเด็นสิ่งแวดล้อมมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยยุคก่อนปี พ.ศ. 2540.....	104
5.1.2	การนำประเด็นสิ่งแวดล้อมมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540.....	105
5.1.3	ประเด็นสิ่งแวดล้อมมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550.....	108

5.1.4	การนำประเด็นสิ่งแวดล้อมมาบัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับ ศ. กิตติคุณ ดร. บวรศักดิ์ อวรรณโณ (2558).....	111
5.1.5	การนำประเด็นสิ่งแวดล้อมมาบัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับนายมีชัย ฤชุพันธุ์ (2559).....	113
5.2	บทบาทขององค์กรและแนวทางคำพิพากษา.....	134
5.2.1	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและเรื่องร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม.....	134
5.2.1.1	อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.....	134
5.2.1.2	เรื่องร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม.....	137
5.2.2	คำพิพากษาของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อม.....	158
5.2.3	คำพิพากษาของศาลปกครองเกี่ยวกับคดีสิ่งแวดล้อม.....	161
5.2.4	คำพิพากษาของศาลยุติธรรมเกี่ยวกับคดีสิ่งแวดล้อม.....	172
บทที่ 6	บทวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อมในบริบทของกฎหมายระหว่างประเทศระดับสากล ระดับภูมิภาค และประเทศไทย.....	177
6.1	การนำเอาทฤษฎีและหลักการของกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อมมาประยุกต์ใช้ในระดับภูมิภาค.....	177
6.1.1	หลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อม.....	177
6.1.1.1	จารีตประเพณีระหว่างประเทศและหลักกฎหมายทั่วไป.....	178
6.1.1.2	บทบาทขององค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน.....	181
6.1.1.3	สนธิสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อม.....	185
6.1.1.3.1	ตราสารระหว่างประเทศอันมีมติด้านสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม.....	185
6.1.1.3.2	ตราสารสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศที่มีความเกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน.....	192
6.1.2	การนำหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อมไปปรับใช้ในภูมิภาคยุโรป.....	201
6.1.2.1	ตราสารสิทธิมนุษยชนในระดับภูมิภาคที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม.....	201
6.1.2.2	ตราสารสิ่งแวดล้อมระดับภูมิภาคที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน.....	202
6.1.2.3	วิเคราะห์.....	206
6.1.3	การนำหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อมไปปรับใช้ในภูมิภาคอเมริกา.....	207
6.1.3.1	ตราสารสิทธิมนุษยชนในระดับภูมิภาคที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม.....	207

6.1.3.2	ตราสารสิ่งแวดล้อมระดับภูมิภาคที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน.....	208
6.1.3.3	วิเคราะห์.....	209
6.1.4	การนำหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและ สิ่งแวดล้อมไปปรับใช้ในภูมิภาคแอฟริกา.....	211
6.1.4.1	ตราสารสิทธิมนุษยชนในระดับภูมิภาคที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม.....	211
6.1.4.2	ตราสารสิ่งแวดล้อมระดับภูมิภาคที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน.....	211
6.1.4.3	วิเคราะห์.....	213
6.2	การเปรียบเทียบการพัฒนาประเด็นสิทธิมนุษยชนกับสิทธิในสิ่งแวดล้อมโดย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและศาลสิทธิมนุษยชนระดับภูมิภาคของภูมิภาคยุโรป ภูมิภาคอเมริกา และภูมิภาคแอฟริกา.....	214
6.2.1	การนำเอาสิทธิมนุษยชนมาใช้ในการจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อม.....	215
6.2.1.1	การอาศัยสิทธิมนุษยชนเชิงเนื้อหาที่มีอยู่แล้ว.....	215
6.2.1.2	การอาศัยสิทธิในสิ่งแวดล้อม.....	218
6.2.1.3	การอาศัยสิทธิเชิงกระบวนการ.....	220
6.2.2	การชั่งน้ำหนักระหว่างสิทธิที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมกับคุณค่าหรือสิทธิประการ อื่น.....	221
6.2.3	บทบาทและหน้าที่เชิงรุกของรัฐในการจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อม.....	224
6.3	การเปรียบเทียบการนำสิทธิมนุษยชนและสิทธิในสิ่งแวดล้อมมาบัญญัติไว้ใน รัฐธรรมนูญของประเทศกับการบัญญัติเรื่องสิ่งแวดล้อมในรัฐธรรมนูญไทย.....	229
6.3.1	การเปรียบเทียบการนำสิทธิมนุษยชนและสิทธิในสิ่งแวดล้อมมาบัญญัติไว้ใน รัฐธรรมนูญของบางประเทศ.....	229
6.3.2	ประเด็นข้อพิจารณาอื่นๆ เกี่ยวกับการนำเรื่องสิ่งแวดล้อมไปบัญญัติไว้ใน รัฐธรรมนูญ.....	234
6.3.3	กรณีการบัญญัติเรื่องสิ่งแวดล้อมในรัฐธรรมนูญไทยเปรียบเทียบกับบางประเทศ ในสามภูมิภาค (ยุโรป อเมริกา และแอฟริกา).....	236
6.4	การนำสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศมาใช้บังคับภายในประเทศไทย.....	237
6.4.1	ทฤษฎีการนำสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศมาใช้ในประเทศไทย.....	238
6.4.2	การนำสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนมาใช้บังคับในประเทศไทย.....	239
6.4.3	การบังคับใช้จารีตประเพณีระหว่างประเทศในประเทศไทย.....	239
6.4.4	การปรับใช้หลักกฎหมายทั่วไปตามกฎหมายระหว่างประเทศในประเทศไทย.....	241
6.5	อิทธิพลและข้อจำกัดของการปรับใช้สิทธิมนุษยชนขององค์การระหว่างประเทศระดับ ภูมิภาคต่อประเทศไทย.....	242

6.6	การวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทขององค์การระหว่างประเทศระดับภูมิภาคที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อมกับประเทศไทย.....	243
6.6.1	บทบาทขององค์การด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย.....	243
6.6.2	แนวทางคำพิพากษาที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อม.....	247
บทที่ 7	บทสังเคราะห์และข้อเสนอแนะ.....	251
7.1	บทสังเคราะห์.....	251
7.1.1	ความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อม.....	251
7.1.2	การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม.....	253
7.1.3	การปกป้องสิ่งแวดล้อมโดยอาศัยสิทธิมนุษยชน.....	254
7.1.4	ลักษณะเฉพาะตัวของประเทศไทยในการพัฒนาสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อม.....	254
7.2	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	255
บรรณานุกรม.....		259
ภาคผนวก 1	รายงานการประชุมครั้งที่ 1.....	265
ภาคผนวก 2	รายงานการประชุมครั้งที่ 2.....	277
ภาคผนวก 3	ภาพประกอบการประชุมครั้งที่ 1, 2.....	287

สำหรับเพื่อการศึกษาและการอ้างอิงเท่านั้น
For educational use and reference only